

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztési díj: 3, félre 6 pfrt, külföldre évnegyedenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Keddén, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pfrt bérletdíj és minden négyhatszor egy sor után számítandó 4 pfrt beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előfizetés, hirdetések, reklámok sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előfizetés, hirdetések, reklámok sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

A TERMÉNY- ÉS IPARTÁRLAT MEGNYITÁSA

Tegnap nyitott meg, disz és ünnepélytel, melynek részleteit naplórovatunk hozandja, a kolozsvári legelső termény- és ipartárlat.

Az ünnepélyt gróf Lázár Miklós úr ö méltóságának, mint a kiállítási bizottság elnökének az országos gazdasági egyesület elnöke gróf Mikó Imre ö nagyméltóságához intézett következő beszéde nyitja meg.

Nagyméltóságú Gróf úr!

En és társaim az elmúlt július havában megbízatván a gazdasági egyesület és helybeli iparkamara által a kolozsvári termény- és ipartárlat rendezésével: kedves kötelességünknek, mind magát a rendezést, mind az azt megelőző intézkedéseket illetőleg, megfelelőteljes buzgósággal igyekeztünk; s hogy az mennyiben sikerült, Nagyméltóságod és a jelenlévő igen tisztelt közönség nem sokára meg fog felelelő győződni. A tárlatrendező bizottság a rá bízott ügyet mai napon azon pontig vittnek látja, hogy az teljesen bevégezhetőnek mondható. S bár az eredmény nem is oly fényes, a méltányos igényeket bizonyára kielégíti. En és a bizottság tagjai szerencséseknek érezzük magunkat, hogy Erdély első termény- és ipartárlatát rendezhetni nekünk jutott osztályrészül. Leküzdve lévén a kezdes és úttörés sokféle bajai, hiszszük, hogy a következő tárlatok mind bel-értékre és csínra, mind terjelemre nézve fényesebbek s következményei áldásdusabbak lesznek.... És most a mi részünkről nincs egyéb hátra, mint az, hogy a tisztelt gazdasági egyesület és iparkamarának és azok élén Nagyméltóságodnak, mint a kinek magas személyiségéhez minden jók tisztelete van megszagghatatlannal fűződve, bennünk helyezett bizalmát magam és társaim nevében megköszönjem, s a már rendezett tárlat ünnepélyes megnyitására Nagyméltóságodat, mint a rendező testületnek legmagasban álló férfiát tiszteletteljesen felkérjem, kérvén egyszersmind a mindenható Istent, hogy áldja meg e fontos polgári ünnepünket és virgoztassa hazánkban a mezőgazdaságot és ipart.

Ezen fennebbi szónoklat után gróf **MIKÓ IMRE** ö nagyméltósága következő emlékeztető beszédét tartotta.

Tisztelt gyülekezet!

Szerencséseknek érzem magam, hogy ez ünnepélyes alkalomnak tolmácsa én lehetek, s e feladatom teljesítésül legyen szabad annak némely előzményeit egy-két rokon eszmekíséretében röviden érintenem.

Az erdélyi gazdasági egyesület a végre, hogy munkásságát az egész honra kihatóvá tegye, egyebek közt évről-évre, gép- gyümölcs- és terménytárlatot szokott rendezni, hogy így a versenyre szállott gazdasági szorgalom és ügyesség kitüntetésé által, részint a munkaösztönít emelje, a hasznos ujitásokhoz kedvet élesztessen, s közvetve a gazdasági iparágak tökéletesítését eszközölje; részint pedig a föld termő-erejének és az okos munka díjának emelését, sokszorozását, s ekképpen idővel, igen alásülyedt nemzeti vagyonosságunk felemelkedését részéről is a lehetőségig előmozdítsa.

Eme szép és távol célznak biztosh megközelítése tekintetéből, határozta el utóbbi közgyűlésében, hogy az ez évi tárlat alkalmával, a hazai kézmű- és gyáripar is képviselve legyen; minek következtében, egyetértőleg a helybeli kereskedelmi és iparkamarával, az e termekben immár látható gazdasági, termény-, és ipartárlat rendezését határozta és intézte el, vegyes bizottságot nevezvén ki az ügy intézésére, melynek bevégeződését és a tárlat megnyitása idejének eljöttét, a rendező bizottság tisztelt elnökétől csak az ímént valánk szerencsések megérteni.

E terem falai közt tehát, hol néha az

ország választottjai, a törvényhozás komoly gondjai; mások az öröme mindig kész ifjuság, zene és mulatozás közt töltötte idejét; — ma az ipar és szorgalom üli innepét.

Avagy nem innepé teszi-e ez órát a nagy és fényes gyülekezet, mely jelenléte által, törekvéseink és zsenge iparunk iránt bizonyította be rokonszenvét? Nem innepé teszi-e e lobogók, egyfelől a béke és nyugalom, másfelől a földmives és iparos osztály testvéri közfogásának jelvényei? Nem innepé teszi-e végre maga a kiállítás?

En részemről annak tartom, s emlékembe úgy jegyzem be, mint e gondteljes idők azon napjainak egyikét, mely a hazafikébelnek némi felvidásra okot adott.

Áldott legyen e nap, és legyen kezdete hazai iparunk egykori felvirágzásának!

Igen! előttünk állnak egybegyűjtve mindazon gazdasági termény-, gyári és kézmű-cikkek, melyeket honfitársaink versenyzési kedve és képessége, közügy iránti buzgósága, valamint érettségi és vagyoni ereje — kiállított. Itt vannak örökfelhős bérceink értékes érczei, szellőben uszó völgyeink aranyszínű buzája, s hegyeink zamatos borai; láthatók itt igyekező iparosaink bőr, üveg, fa, kő, vas, s több másféle készítményei. El lehetne mondani, hogy e szerény hajlék bolívei alatt van, vagy legalább itt kellene, hogy legyen kicsernyben, töredékeiben, maga a kedves hon; e készítményekben, mintegy tukörben, kifejezve hazánk összes népességének életmunkás iparszelleme!

Vajha oly szép lennél itt is egyes darabokban, mely lélekemelő és megalító vagy ott künn egész voltokban, drága kis hazánk! Vajha azon mértékét mutatnák iparcikkeink az igyekezetnek és jólétnek, melyet iparosaink értelmeshjei, világtól elszigeteltségünk és sanyaru pénzügyi viszonyaink dacára is — bírnak!

Nem tehem, hogy a szeptemb. 25 — 30 ka

körülhőharmatot, és a hazánkban általános uralkodó pénzügyi szűkös, mint tárlatunkra roppant hátrányosan ható körülményeket, meg ne említsem. Az első véletlenül s igen korán jött derével elhervasztotta mezeinket, elforrázta országsszerzte szőlőhegyeinket, időelőtti érsre, kora rothadásra kényeszerítette — több vidékeinken — gyümölcstermésünket; az utolsó, fagyaló ridegsége által lekötve, csaknem életnélküli állapotban tart minden magasra törő iparoszt, bénává teszi a gazda és iparos munkásságát, forgalmi és iparüzleti tőke nem teremthetése miatt, lehetleníti a földmivelésben a befektetést, az iparosnál az idővel és mesterség haladásával versenytarthatást, s következőleg mindkettőt a legjobbakat mellett is elzárja a verseny térein és diadalt ígérő alkalmainál megjelenhetéstől.

Azt sem kell felednünk, hogy tárlatunk a mostani kiterjedésben első s csaknem rögtönzött kísérlet; közönségünk nagy része a termények s iparágak kellő gondozása, elrakása és tovaszállítása körülményeivel ismeretlen; közlekedésünk pedig, vasut nem léte miatt, lassu és terhes. Más országokban vasutak kötik össze a vidékeket a központi városokkal, gyors és nagy pénzforgalom gyámolítja az ipart, serkenti a földmivelést, táplálja a verseny nemes ösztönét; mások ezerek és százazerek felett rendelkeznek a rendező bizottságok; nekünk egy-két lelkes hazánkfi, és a két rendező-testület szűk pénztárai fedezik szűkre-mértent az éppen nélkülözhetetlen költségeket.

Mindezeket említenem kelle, nem igazolásul, hanem helyzetünk megismertetése végett.

Ime mily körülmények közt létesült első gazdasági, termény- és ipartárlatunk! Kisserű az, kétségkívül, látott és olvasásból ismert nagyobbakhoz mérve; de kielégítőnek fog feltűnni, mihelyt gondolatunkban oda megyünk vissza, a

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR.

IV.

A halitélet ostroma.

(Folytatás.)

— Mily okos, mily helyes és szép... igen! — szép és nagy leány! — lettél! — mondá az agg nemes, örömtől ragyogó tekintettel merülve el egy perezig valóban szép leánya szemlélésében. — Istenem, és én ezt jóformán nem is tudtam mostanig! — sohajtá mind inkább csodálkozva eddigi szórakozottságán: — azonban... még nem késő!... ő mondta, Saphira mondta, hogy még nem késő... hogy ily tulajdonokkal még boldog lehetsz és én elhatároztam, hogy az légy, igen!... elhatároztam... erősen elhatároztam! — ismétlé mind erősebb hangon, a melynek azonban reszketegsége és szakgatottsága nagy belső küzdelemre mutatott.

— Te Saphiránál voltál, atyám!? — kérde Szidónia elszórádott, szomorú hangon; mert atyja utolsó szavaira gondolkozni kezdett, s magához e kérdést intézvén: igazán boldog lehetnék-e én valaha? önkénytelenül Márkházi jutott eszébe, a mi habozó szívében újból felbreszté ama saját szerű, határozatlan érzést,

mely keletkezése első perczeiben úgy hasonlított a testvéri meleg indulathoz, de attól mégis oly igen különbözött.

— Igen, én voltam a mi nemes szívű, jó Saphiránál és sokat, sokat beszélünk rólad. Áldott legyen az óra, a melyet nála töltél; áldott még az is, a kinek ügye hozzá vezetett! Ifjú vendégünket, e szegény bujdosót, akartam pártfogásába ajánlani.

— Ah, Márkházi!? — mondá Szidónia élenken. — Nos, hoztál-e jó hírt, mely őt megvigasztalja? Nemde... oh, én gondoltam, hogy miatta távozol. Mondtam is neki, hogy ha azok a csúf, rossz emberek valami bajt nem okoznak neked, bizonyosan 'elmegy' a várba is, és... De ő nem győzött többé várni, s éppen az ímént kilovagolt a Maros-térre, megszemlélni vidékünk és a város fekvését. Nem akartam őt bocsátni, nehogy a mi házunktól lássák kimenet, s valami kellemetlenség érje; de ez ifjú, úgy vettem észre, nem ismeri a türelem erőnyét, világi hű álmokkal van eltelve különben jó szíve, s én féltem őt, hogy nagyravágyó lelke majd... az udvari élet csábjai közt. — Ah, Isten óvja őt! — sohajtá a lány szomorúan, elmerengve.

De atyja meglepetett, nyugtalanul fűrkésző tekintetét észrevéven, mintha egy nagy hiba elkövetésén kapott volna rajta, úgy rezzen fel.

— Egyébiránt, — mondá sietve, erőtetett elfoglaltsággal, azonban nem minden zavar nélkül; — ő mindjárt itt lesz; mert a nap már egészen lehanyatlott, s visszatérésre inti őt az alkonyi felhőmály. Képzelm, mint fog örülni, ha téged, atyám, itthon talál és megtudja, hogy eltűnésed... akkorom mondani távozásod oka... — Szidónia!... kiálta fel az öreg Boneza nyugtalanul, merőn nézve leánya arcába; de e szép vonásokat most márványhidegeknek, e

szép szemek tekintetét is, ugyszólva, jegednek találván, csak összeveronta bozontos, szürke szemöldkeit és komoran mormogá: — Remélem, Márkházi nem vette észre, hogy eltűnésem a háztól rejtélyes úton történt!

— Nem, atyám, ő mit se gyaníthat. Nyugtalanúságot nem leplezhetem el ugyan, de részvételjes kérdézködéseire nem feledek mondan, hogy te bizonyosan a kertajtón távoztál, bár jól tudám, hogy a cselédek azt reggel épp úgy, mint az utcai ajtót, belülről bérteszelve találták.

— És te honnan ismered e rejtett út titkát, édes leányom, mi? No, jer! légy őszinte, mert lásd ez nagyon, de nagyon fontos kérdés.

— Én... én már régebben gyanakodtam e fehér köasszonyra itt a fülkében, s csak az ímént is... megvallom igazán!... megrendültem látván, ijedten és esztelenül elfuték innét. Azonban az értelmet híván segítségül, s a rejtélyt, mit fölöslegizott képzeletem ködbe borított, tisztán megfigyelt látám magam előtt. Régebbi gyanum alapján kitaláltam, hogy... visszatérve téged kell itt találnom.

— E szerint rajtad kívül senki se tud erről semmit se. Ez megnyugtalt; mert ha ellenségeim megtudnák, hogy még van egy út, a melyen kijárhatok, tán a föld gyomrába is leszállanának, hogy azt elzárják. Ezért óvatos is valék mindig; s annak létezését még előtte is csak a legnagyobb szükség esetében szándékoztam fölfedezni. Csúpnán négyen ismertük eddig azt: én, Saphira, plebanusunk és Áron!

— Mit hallok... Áron!? E szerint ő tudta mikor és hová tűntél el?

— Mint mindig, ha titkon találok meg.

— És még se nyugtatott meg csak egy szóval is! Oh, atyám, most megvallom igazán, én a mai napon kimondhatlan aggodalmakat állottam ki miattad; igen! nem kevesebbet, mint

életemet féltettem. Előtte mindig a részeg fegyverkovács dühös arca lebegett, tudod?... a ki a napokban ablakunk alá jött és ezt kiálta: Halld meg szómat vén varázsló, te elátkozott ördögzimbor! megbüvöltek nyavalygós gyermekemet, de megfizetek még, mert tüzes harpófogóval foglak meg és úgy viszlek a törvény elibe boszorka-leányoddal együtt, Isten engem úgy segéljen! Soha oly kínos vérszejtelen nem nyomta lelkemet, mint ma és e könyörtelen, mogorva göbő még se szánt meg, hogy egy biztató szót adott volna, sőt midőn őt keresésemre, is indítottuk, akkor se árult el semmit, hanem hideg vérről összeszedte magát és el kiment az utcákra czél nélkül bolyongani. Ez egy rossz lelkű ember, atyám; vigyázz, hogy veszélyt ne hozzon reánk! En haragszom reá, vagy inkább félek tőle.

— Ne bántsd őt, leányom!...? te nem ismered e fiut. Az eb nem hübb nálánál. Ha azt parancsolnám, hogy örökre nemuljon el, tán inkább éhen halni tudna, mintsem egy darab kenyérért megszálljon. Ostobának, felkötőnek tartja őt mindenki. Az is, valóban! De együgyű, hű, áldozatkész szíve nemes és becsürendő. Bizonyos vagyok felőle, hogy véghetetlen fájt neki a tilalom, mely nem engedé, hogy téged megnyugtasson. Az én parancsolatom szent előtte, s én titkolódzást parancsoltam neki. Abban is hibázol, ha azt hiszed, hogy czél nélkül indult keresésemre; mert igen jól tudta, hogy hol talál fel, s ha tanuja lehetett volna, mily nyugtalanul sürgette hazasietésemet, bizonyára nem nevezné őt lelketlennek. Alig győztém követni lépteit, oly sebesen vezetett haza!

— Vezetett!... hogy értsem ezt? Hisz ő az utcára ment ki és még nem került vissza! — mondá Szidónia kérdő tekintettel.

(Folytatjuk.)

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 147-dik számát.

honnan három-négy évvel ezelőtt kiindultunk volt. Sőt valóban örvendetes, mint egyfelől a műveltebb gazdaközönség és iparos osztály, saját érdekei iránti éberségének bizonyossága; másfelől annak nyilvános jele, hogy mi az előre törekvő népektől nemhogy elmaradni akarnánk, de sőt hogy a náluk gyakorlatiakkal bizonyult eszméket hozzánk áttölteni erőnk arányában őszinte jóakarattal igyekezzünk.

Kevés az, mit most kiállítva látunk, de honfitársaink buzgalma jövőben megsokasítandja. Kisserű a kezdés, nagyobb lesz majd vállaltva s kitartás mellett — a folytatás.

Azon ötven, száz hazánkfiat, kik most gazdasági és iparérdekeink mellett nemcsak harczra keltek, évek múlva — én legalább remélem — ötszáz és ezeren követendik.

Ugy van; a miket itt látandunk, meglehet, hiányos képzetet adnak másoknak hazánk terménygazdaságáról, halvány képet kézmű- és gyáriparrunkról; azonban miniket önismeretre visznek, s ez igyekvésre serkent, szorgalmat idéz elő, s felébreszti honfitársainkban az előretörésvé nemcsak ösztönét, és eszközölje lesz annak, hogy más alkalommal mindkettő hitebben, s terjedelmesebben legyen képviselve. És akkor e zsenge tárlat erkölcsi magvai csirába kelnek, kihajtanak, és e hon számára a gazdasági, kézmű- és gyáriparr, s mi ennek eredménye lesz — az emelkedő jólét gyümölcsét teremdi meg.

E szép jövőd reményében szerencsét kívánok városunknak és hazánkunk, a kolozsvári első gazdasági és ipar-műtárlathoz, s azt, valamint a polgári innepélyben résztvevő testületek érdemes elöljáróit, a gazdasági-egyesület és iparkamara képviselőit, úgy szintén a közönség minden egyes tagját őszintén üdvözlem, s a tárlatot ezennel megnyitottunk nyilvánítom.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

M. Vásárhely. — Vége — Eddig az átalam ismert itt porladozó jelesek névsora; s most átmegyek a nép kíséretében a helyét hűltek temetőjébe, hol a nép szintén halottak napját rögtönzött, s a temetőt alig egy órai idő alatt kivilágítja, habár a felekezet részén inkább Szilveszter napját nevezik halottak napjának. Hol közös temetők vannak, mint Pesten, Kolozsvárt, ott minden felekezetteliek egyszerre ülik a kegyeletos ünnepet; itt azonban jóvendőben másképp lesz-e, arra feleletet nem adhatunk. Minden esetre ez ünnepélyt meg-

előzőleg egy programot ohajtottunk volna tájékoztatás és rendezést, mert a tolongás, a mint a nép ellepte a temetőket, igen nagy volt és alkalmatlan. E kis bevezetés után lássuk az itt elnyugodott jelesek sírjait.

Itt nyugszik Geese Dániel a nagy alapító, kinek végrendeletében hagyott pénzösszege 1872-ig a kolégium, gymnasium, és városnak javára egy millió forintba nő. Most nem ragyog sírja felett mécs-világ; nincs örökzöld-koszoru sírja felett, de az új nemzedék méltányosabb lesz akkoron.

Itt nyugszik dr. Mátyus a „Dietetica“ szerzője.

Itt nyugszik Aranka, a lelkes literátor és gyűjtő, kinek gazdag történeti adatgyűjteménye egy félszázadig hevert az ev. ref. kolégium raktárában, miglen hírlapi felszólalásomra gr. Mikó ő nma hiv kezei közé kerültek, s mostan az erdélyi múzeum-egyletnek lesznek kincsévé.

Itt nyugszik Szász Károly, ismert jeles professor, író, és országgyűlési szónok, kinek sírját, mint illlett a hálás tanítványok szépen kivilágíták.

Itt nyugszik Kovásznai, a nagy literátor és professor.

Itt nyugszik Fogarasi, híres professor, literátor, öt érdemrend tulajdonosa.

Itt nyugszik Dózsa Gergely, híres jogtudor.

Itt nyugszik Hauchard, az Elba ültetője, a kedves aestheticus.

Itt nyugszik Bolyai Farkas, professor a „Tentamen“, s a Kemény Simon halhatatlan írója.

Itt nyugszik Borsos Tamás, a vásárhelyi vár építtetője, és krónikáirónk.

Itt nyugszik Borsos Sebestyén, történész.

Itt nyugszik Nagy Szabó Ferencz, történész; mind háromnak történeti emlékei gr. Mikó ő nma által átadva az olvasó közönségnek, s így megmentve az elenyészéstől.

Több jeles, s részint közmunkások által kitűnt embereink, kik itt éltek, munkáltak a város, és közügyekért fáradoztak, tettek, falun vannak eltemetve; ezek közül mint nap áll egyedül a dícső emlékeztető gr. Teleki Sámuel, a könyvtár alapító, kinek szép végrendeletét csak imint közelíti a Magyar Sajtó útján, s így a közönségnek általadva. *) — Így szintén falun nyugszik Barcsai János, a tutaj-kereskedés szándékolt emancipátora. Bodor, a hirdetőtűpész, kut és híd építője Kolozsvárt; Nagy Pál ügyvéd és író Pesten; Brandecher, a híres pomologus, Unumás szőlőhegyen vannak eltemetve.

Ezek után bucsút véve, egy időre, a

*) Lásd a Magyar Sajtó 105. és 106. számait.

temetőktől, megemlitem, hogy másnap nov. 2-kán a kath. temető-kápolnában sz. mise tartatott, s Darvas János segédlelkész és tanár, ki indítványozója volt az ünnepélynek, szép alkalmi beszédet mondott az ismét nagy számmal öszvegyült kegyeletos népeknek. Száva F.

Arkos, nov. 9-kén 1857. — Olvasám a Kol. Közlöny 143. számában az adomát a csiki és háromszéki kenyérről, mi eszembe juttatá, hogy én a napokban Csikban járok, hol eddig soha. Természetes pedig, hogy az ember ott, hol addig nem járt vala, nagyobb éberséggel, kandsággal figyel minden feltűnőkre. Igaz ugyan, hogy a csiki kenyérvők nagyobb osztálya, mint ők mondják, csak rozskenyérrel él; de hogy a rozskenyér a buzakenyérnél egészségesebb, az is el van ismerve; s tán részint ezért is van, hogy Csik országának népe tömött és izmos termetű, kitűnőleg Erdély minden más helységei népei felett. Arpakenyér pedig Háromszék is eszik annyit, mint Csik, ha nem többet; sőt Háromszék a maga kenyérét oly vegyítékből is szokta készíteni, mi azt a csiki kenyérnél alábbvalóvá teszi, t. i. öszeöröletnek félvéka rozstól, félvéka árpat, félvéka búkkonyt vagy feketeborstól, s hozzátesznek dagasztáskor jó adag pityókát, miből oly sovány kenyér készül, mi a foghust visszatérni igyekszik. Háromszék a szép tiszta búzáját mind eladja, s árából magát bolondul cicizomázza, s a feszült külfény alatt gyomrát fősvényül kinozza. Ennek egyenes neve tantulusi élet. Ússe a guta gyomrunkat, csak hogy cifrák lehessünk! —

No de én Csikról akarék szólni. — Háromszék felől menni oda nagyon meglepő. Miután t. i. az Olt vizének egy óráig tartó, fűrészmalmokkal ellátott hosszú keskeny szorulatából az útas a legfelső hágópontra érkezett, szintén Háromszékhez hasonló szép térség nyílik fel előtte, melyet kétfelől havasos hegylánczak szegélyeznek; a falvakat szép izlett templomok és tornyok, valamint kápolnák is jelelik ki; — igen szép panorama! — A falvak sora Alecsik rónájának középen fel és a keleti hegyláncz tövében vonul el; s miért nincs egy harmadik falusor a nyugati hegyláncz alatt is? úgy látszik azért, mert azon táj, Fel-Sz. Királyig, többnyire posványos és kaszáló rétnek használtatik. —

Ipar? Legemliténdőbb a sz. - domokosi rézbánya, a sz. - királyi papírmalom és a csatószei porcellángyár, melyet brassói eredetű Rusz Mihály f. é. május 10-dikén indított meg, az ottani fejtő földet kevés Keresztényfalváról hozottal vegyítvén igen jól és izletesen gyárt.

A gazdaszatban két kárhoztatandó ha-

nyagság kirívólag ötlük fel: egyik a gyümölcsstelenység, másik a két fordulós határ.

Ha a csiki arról kérdezte, miért nem termesztnek gyümölcsfát? azt feleli, hogy a hely vad, a lég mostoha, s a gyümölcsfa kivész. Én pedig ezen nem egyebet értek, mint szilvafát, mert a nép többnyire a „gyümölcsös“ szó alatt csak szilvafát tud, vagy akár képzeli. A szilvafa másutt is ki tud veszni hoszasan tartó esikorgó tél miatt, de az alma, és körte éppen nem; s nevezetesen a körtefa nem kényes. A balhít, és hanyagság miatt sok pénz, és egyebet kell másunnan vásárolt gyümölcsért kiadni akkor, mikor népes-ségökhöz képest földbirtokuk se igen terjedelmes. A székelyek közt Csik a legtermésedettebb.

Minden falunak határa két fordulóra van osztva. Laktam Udvarhelyszéken Oláh-faluban; hol hasonló határrendszer áll, niben a népek szembetűnő kára van. A három fordulós határnak ugyanis egy évben két-harmada, vagy is négy-hatoda haszonol; a két fordulósna pedig fele, vagy is három-hatoda: hova lesz ez tehát egy hatodnak haszna? jön a nincsen, a semmi, vagy is a szegénység rubrikájába. Ha tehát egész Csiknak van százezer népessége, akkor ennek hatoda, mintegy 16 vagy 17 ezer nyerne kenyeret; de igen husz ezer is, mert a jobb rendszerrel művelésnek bizonyos jövedelmi haszna elvitáztatlan. S akkor, mikor Csiknak két-harmada szegény, kiket a már gyérülő erdők, és havasok durva munkái járó sován jövedelméi alig képesek fenntartani; azon két-harmadnak egy-negyede, vagy az egésznek egy-hatoda bizonyos kenyeret kapna, azt t. i. mit most bír. Csiknak legyen esze, s fogja fel ezen bizonyos számítási eredményt, s a tulnépesedés nehézségeit ez által tagosítás nélkül is évszázados kilátással előzendi meg!

Kiss Mihály.

Mikfalva, nov. 5. — Szerencsés valék ez ősi napok alatt, jeles publicistánk m. G. J. ur kedves társaságában egy pár napot töltöni, mi alatt a szűret is lejárt, mely az idén igen szegényen ütött ki. Hol ezelőtti években 1500—2000 veder börtormésnek örvendett a derék házigazda, most beérte: 120 vederrel. E gyenge szűret ellenére, itt mulatásom ideje tanulságos, és élvezettel volt öszveköltve; mert tudunk kell, hogy jeles publicistánk egy a legjelesebb szőlős-gazdáink közül, s a mikfalvi és szász-csávási, mintegy 14—15 hold szőlőhegyei nemzet-gazdaszati szempontból is megérdemlik figyelmünket, hol több mint 60 ezer bel- és külföldi je-

VÖRÖSMARTY ENLÉKE.

November 19-kén.

Borult egedről, gyászoló hazám,
Mégint letűnt egy fényes csillagod;
Két éve már, mióta sírba szállt,
A nagyszerű, megdicsőült halott.

Megszűnt a dal, nem zengt át a hont,
S a széttört lanton csak viszhang lebeg,
S e viszhang átfeng multat és jövőt,
S örök időnkig a szívben rezeg.

Szenteltetek örök virágokat,
Dicső halottunk emlék-ünnepén,
Melyek egy nemzet hála-könyvét
Mutassák fel a költő sírkövén.

Könyvűztek, s e könyv gyöngy leszen,
S ott fog ragyogni a babérokon,
Miket szent fájdalommal a haza,
A költő csendes sírhalmára fon.

S a megtört szívnek drága cseppjeit,
Mik elhullának a keserv miatt,
Kegyeld költőnek dicső énekét,
Oh nemzetem! ő zengte multadat.

Magas röptében föl az égre szállt,
S lehozta a költészet angyalát;
Öszült fejére nemzetétünk,
Tűzött örökzöld babérkoronát.

S most oly hideg a szentesült kebel,
A melyben égett tengerfájdalom,
S kihűlt az agy, melynek szikráiból
Zalán futása lett és Cserhalom.

De ott diszolg a gyászos hantokon,
S örök tanyát üt az emlék felett,
A dicsőség sugárzó csillaga,
Mely föl a földről menny felé vezet.

Ott leng a szellem sugár iverken,
Mig lent a sírban keble porladoz,
S megszünt dobogni, mig oltártűzén
A honszeretet uszka hamvadoz.

Megszűnt örökre, s nem deríti fel
Büvös világát a hon bús eget;
Nem hordja többé nemzete fölött,
Szentelt erélylyel a kín tengerét.

Gyászoljatok, oh népem jobbjai!
Kiért gyászoltok, oly nagy a halott;
A sebzett szív már megszünt vérzeni,
Egy ezredéves fájdalom alatt.

Szenteltetek örök virágokat,
Dicső halottunk emlék-ünnepén,
Melyek egy nemzet hála-könyvét,
Mutassák fel a költő sírkövén.

Gyulay Róbert.

TORJAI BÜDÖS.

(Folytatás.)

Ha az említett esiszló-alaku kődarabok figyelmesebb vizsgálatra nem valóságos esiszlóknak mutatkoznak is, s ezen a Büdös körül megjelenő kővek, mint szintén a Büdös oldalai a felnyomuló savak hatása miatt színtelenültek el, s az égett patának tekintett hulladékokkal együtt, a Büdös kővével egyenmők, melyekből a sa-

sát, mint szintén a hasonló módon elváltozott tim- és kovanyavas haméleg egy részét az eső sat. kimosván, ezen kötéredékeket színtől, sulyok nagy részétől és tömörségöktől is annyira megfosztá, hogy egyes darabok — ha bár a nagyobb számban a trachytot jellemző jegeczek, noha málvá, helyt állanak, — könnyen esiszlónak tekinthetők. Továbbá, bárha a Büdös üregiben a meleg csak tetsző, s a bennök fejlődő s a nyiroknak a börszínöröli elvonása által meleg érzetét előidéző kénvas hatása; végre, ha a hasonló, beltűz működést tanúsító légfejlés nincs is éppen tüzhelyhez köve, jelesen pedig a Büdösnek bármely része se képződött kitérés-hamból s körülötte eddigéig olvadt kihányások, vagy salak kifolyások nem fedezteteltek fel: mindazáltal valószínű, hogy a Büdös egykor a vulkán-jelenetek színhelye volt, s hogy üregein át legalább légkitörések történtek. Erre mutat alakja, melynek csak futó megtekintése is azon gondolatra vezet, hogy a Büdös jelen állásába belőlről függőleges irányban működött, a föld mélyében fejtelt lég által tolatott fel, s hogy az ily módon felnyomult lég az oldalnyílásokon, az említett üregeken kimene-külvén, a Büdös szirttömege jelen feltolt állásában maradt. E szerint ha a Büdös nem hányt is tüzet, de egyike volt azon vulkánoknak, melyeket át a föld beljében tűz által képzelt lég időnként útát tört, s ilyenkor a Büdös roncsoltabb oldalrészeit kilökte, töredékeit messze hajlta. A Büdösnek ily módon lett üregei nem rég többé valának; egy az éjszakaletti oldalon létezett, a leirt főüregnél terjedelmesebb s mellék-elágazással is bírt üreg, melyben a légfejlés a jelenbeliekben létezőnél jóval hatalmas volt, a mult század utolsó felében a vilá-m ontá egybe; nem lehetetlen, hogy a jóvendő a meglevők számát, melyeken az idő és elemek rágódnak, szaporítani fogja; mert a

Büdösben és környékén létező hatalmas légfejlés, a magasban közvetlenül a Büdös lábánál buzgó ásványvizek, mint az egykori erőszakosb működés kisebbszérű folytatása, arra mutatnak, hogy az azalatt munkáló erő ezen ponthoz jogot tart, s egy történetes, a rendes elszállási nyílások által meg nem győzhető, légképződés a szomszéd vidékeken időnként megújuló, s szintén nevededett belmüködésre mutató ingásokat, azoknál hatalmasb rázkódások kíséretében, könnyen a Büdös egykori kitöréseig nevelheti.

A többi légnevetek meghaladó mennyiségben fejlődő kénkönynylég nem nemcsak a Büdös lábánál, hegye alján, de a szomszéd oldalakon is szakadatlan, nagy, és bizonyossággal alig meghatározható kiterjedésben tör fel, s a közönséges léggei érintkezésével a könnyen a lég élenyével vízzé egyesülvén, a kiváló kén azon terjedt kénrakódásokat képi, melyek a Büdös körül a szomszéd halmokon és a halmok közti nyergesedésekben jelennek meg. Az érintett lég a források vizének, melyekben szintén nagy mennyiségben s szagáról már a távolból érezhetőleg fejtik, kellemetlen izt és szagot ad egyzersmind; a közönséges léggei érintkezésére, a fennirt változáson menve át, képi azon fennemlített kénneli megrakodását az ezen forrásokba hulló s lassanként alá nehezedő faleveleknek.

Ezen légfejlés további eredménye a környékben vasgálicozott elegyulten megjelenő timsós területek, melyeket a kénkönynylég felcszálló s a közönséges lég közelében, részben mig több élenyt felvevő, kénas savnak a tim- és haméleggel, valamint a vas élegetésekkel egyesülése képez.

(Folytatjuk.)

les szőlő-tőke diszeleg, s nagy ügyszere-
tet, s szenvedéllyel miveltetik, mi borá-
zatunk fejlődésére, nemesülésére nagy
szerencse. A szőlőtelek a legszebben és
legcélzzerűbben vannak elrendezve, mi
megérdemli figyelmünk, s mi az erdélyi
gazdasági-egylet figyelmét is magára von-
ta, s jelen évben elmaradt küldöttségi
kirándulás a jövő évre van halasztva. Két-
ségen kívül a teendő szemle folytán az
egylet az eredmény és tapasztalásról an-
nak idejében értesíteni fogja a közönséget,
valamint azt is reméljük, hogy a t. tulaj-
donos ura szőlőtenyésztéséről szerzett isme-
reteit, tapasztalatait egykoron közölni fog-
ja, s így mi itt csak azt mondjuk el előle-
gesen, hogy az ide való miveltés itt nem
sikerül, s több évi tapasztalás után az ab-
roncsra való miveltés czélzzerűbb, s gaz-
daságosabbnak tapasztaltatott, s így a ba-
kator is 10 évi proba után nem gazdaságos,
járdován van itt otthon, ez a legjobban
kamatozó. A külföldiek közül chasslus,
blanc, malvasier tenyésznek legszebben.

R. L.

Tasnád, nov. 6-kán. — A szüret nálunk is bevégeződött némán, csendesen; mint ha csak meglopni mentek volna az emberek, szőlőtőkék közé. — Még vidámabb arcot találhatunk vala a tótoknál krumpli szüretkor, mint most nálunk borszüretkor, pedig se jég, se dér nem vett dézmát belőle, s általában panaszszerű hallgató, hogy várokozson felül eresztett a szőlő, hordó kevés, miért hát az-az általános levertség, közönyösség? hisz van sok és a tavalyinál erősb borunk, mi több, még aszubort is állítottunk elő! — igen is! de midőn a kedves zamatú bakator s tizes fehér bort 10 — 12 váltó frtot ígérnek öregcsebréért is nekünk, ugyanannyit kell adnunk egy pár csizmaért ezüsten; elég ok lehet arra, hogy szüreteinken ne harsogjanak a hegyek a vígságnak miatta *)

Őszi vetéseink, a kedvező időjárásal elég korán megtörténhetvén a vetés, — igen szépek, gyönyörű zöldszinbe vannak öltözve mezeink a vidék legnagyobb részén.

Az osztrák pörvények fennállása óta két nevezetes példáját láttuk felmutatva az állat-kinzás miatti elmarasztalásnak, most úgy halljuk, hogy a harmadik e vidéken történt, egy falusi gazda, okát nem tudjuk, miért, miért nem, kutyájának igen keményen osztogatta az ütlegeket; — hanem az itteni járás-hivatal által 10 pöfötra is büntetett e miatt; eszünkbe jut itt „Flóri“ azon kis versét mindenkinek emlékébe hozni, a hol így szól:

A mi fáj, az rosz tréfa,
Az állat se darab fa,
Ha az állatot kinzod,
Rosz szived kimutatod.

Hej de az ilyet csak is iskolában lehet jól szívbe vétni! és minthogy már iskolánál vagyunk, nem hagyhatánk említetlenül néhány nevezetességet az iskola ügyében.

Az iskolai új év iltén november 1-jén állott be, minden nagy lármával; mi-
lyen gyönyörűség látni azokat a 11 — 12 éves finkat feljárni oda tanulni azt, mit 7 éves gyermekek tanulnak máshol a 2-dik elemi osztályban; — hiába! a szülemég taníttatni akarja gyermekét, felküldi ujjal, hadd tanulja azt megint a mit 7 — 8 éves korába tanult. — Mert több osztály nincs, mert többről senki se gondolkozik. Így osztán leendenek a mai kor igénye szerint nővelt, értelmes polgárai, ügyes iparosai e városnak s lelkes fiai az egyház és hazának.

Menjünk által a faiskolára mert ez is képző, nemesítő intézet. — Jön a mult évben a rendelet, hogy hamar faiskolát kell állítani. De hová? ki ad helyet? az nem kérdés! csak legyen, hisz az a tanító gondja ugy is, el megy a tanító tanítványival, az erdőről szed 75 vad csemetét, beülteti petrezselymes kiskertjébe vele, parancsolták? itt a faiskola készen! no hiszen lesz nemesített fánk elég, be lehet osztán még az or-

*) Nem kell azonban csüggedni a szőlőművelésben. Ennek nagy jövője van. E jövő biztosítására mi is mindent megteszünk. Most foly a tárgyalás levelezésünk a külföldre. Annak idejében felszólalunk e lapokban. Szerk.

szágutak széleit is ültetni! persze gondolatban. Ilyen a mi faiskolánk Tasnádon.

Jó lenne illetőknek megolvasni a f. évi Tanodai Lapokban közlött, faiskoláról értekezését egy segéd-lelkész urnak és akkor fogalmat lehetne szerezni róla, minőnek kell egy városi faiskolának lenni.

A népszámlálást megelőző munkálatokat most készítik ezen járásban a lelkészek, a fiuk részére kereszt-lelvi gyanánt szolgáló bílet alakban; a másikat is, mely igen nehéz munka, elkezdtek; már házszám, családfő, rokonai, nője, s rokonai, fia, leánya, s cselédek nevei s szül. évek rovatai alatt.

r. l.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

— A termény és ipartárlat jelen hó 18-án nyitott meg. Népés gyülekezett előtt folyt az érdeklő szónoklat, melyet lapunk homlokán láthatni. A terem izletesen volt felkítve nemzeti, országos és birodalmi lobogókkal; a helybeli zenészek „Isten áldd meg a magyart“ melodijával nyiták meg a szép és emlékezetes innepélyt. A kiállított tárgyak csínja, s főként a gyümölcs-kiállítás gazdagsága felülmúlta reményünket. Jövő lapunkban az egész kiállításról tüzetes értesítést adandunk.

* Mig mi kolozsváriak folytonosan a legszebb őszi napoknak örülünk még november közepén innen is, addig Brassóban már egészen beállott a tél, még 12-kén leesvén a hó.

* Több oldalról hallottunk már panaszt az iránt, hogy a szentegyház-utcából a közép- és a közép-utczától a farkas-utczához vezető keskeny utczákban, a kocsisok rendetlen hajtsa és a hitvány világítás következtében a színházba-menők életüket vagy legalább is tagjaik épségét látták veszélyeztetve, s az elgázolást csak rémült ide-odaszaladgálás által kerülhetik ki. A bérkocsik közül némelyek elmulasztják lámpájukat meggyújtani, a kolozsvári álmag olajlámpák pedig nagyon messze pislognak egymástól arra, hogy ötven hatvan lépésnyire előre tájékozassa magát az ember. A színházbajáró közönség kényelme, s végre is könnyen előforduló szerencsétlenség kiküldése végett, indítványunk az lenne tehát, hogy minden kocsisnak adassék parancsolat, miszerint az utczának kizárólag egyik meghatározott jobb vagy bal felén hajtsjon, még pedig lassan, óvatosan, hogy a gyalogjárók előre tudhassák: melyik soron kelljen menniük.

* Helybeli derék ökönyvárusunk, Burián Pál, a „M. Sajtó“-ban hat darab magyar körmozi arany jutalmat tűz ki egy régi magyar nyomtatvány feltalálásának. Bartalus Antal „Notitia Parochiae Jegenyensis per parochum loci“ című 1794-ben Kolozsvárt megjelent művében említi, hogy Nürnbergben Koburger Antalnál 1484-ben magyar nyelven egy „oratio“ és „cantilena“ látott napvilágot „szent István királyunk szent jobbjának föltalálásáról“, a mely így kezdődik: „O deuchesseges zent iob keez...“ Miután e XV. századi, legrégibb magyar kiadvány mindaddig hasztalan kerestett, ennél fogva, ha valaki, a könyvtárak újabb átnézése után, e becses nyelvemléket fölfedezvén, vagy talán birtokában lévén, arról Burián urat értesíti, számolhat a kitűzött jutalomra.

— A Hunfalvy Pál által szerkesztett „Magyar nyelvész“ 3-ik évi folyamának 1 füzeté megjelent. Tartalma ennek is, mint minden eddigi füzeté, fontos és érdekes. A magyar igealakok egybevetve a görög és latin igealakokkal, Imre Sándortól. — A román nyelv ismertetése, Fekete Sándortól, erdélyi tudós nyelvészünktől. Mátyás Flórián hasonlító nyelv-tudománybeli működése, Hunfalvy Páltól. Szokatlan természeti tüncemény és Xenofon egyik helye. E magyar hazánkon kívül külföldön is figyelmet ébresztett folyóirat évi folyamának előfizetési díja 5 pft.

— Az erdélyi helytartóság rendelete folytán az 1857-ik évi dohánytermény M.-Vásárhelyt 1 decembertől 28-ik februárig, Maros-Portuson 18 novembertől 27-ig, Előpatakon dec. 1-től 15-ig; Fogarashoz dec. 20-tól 15 januárig, és Kolozsvárról nov. 30-tól dec. 12-ig fog beváltatni.

* Maros-Vásárhelyen általános figyelem tárgya most egy kélyenő, a ki most törtéviszsa Amerikából. Fekete Veronka, írja a „S. B.“ M. Vásárhelyen született, jelenleg 24 éves, mártiz éves korában árvaságra jutott, minél fogva Galaczba vonult nővérehez, a ki ottan férjénél volt. Néhány év múlva testvére özvegyül maradván, átköltözött Alexandriába, a hol ma is él. Veronka, a kit az magával vitt, mint 16 éves leánya ment Kairóba egy ottani apácza klastromba, a hol a nővédekkel szolgált. Egészségi körülményei kívánatosá tévők előtte a visszatérést Európában, s a cs. k. consulságnál költségmentes visszatérhetést eszközölt ki hazájába, a hova szerencsésen megérkezett, s számos rokonai által szeretettel fogadtatott. Anyanyelvét nem feledte el, de azonkívül még francziául és olaszul, sőt török és arab nyelven is beszél.

* Dézsről írják, hogy ott a m. hó vé-

gén utazott keresztül Széles államhivatalnok ur, a ki az államjóságokon a közszén-ereknek kutatásával foglalkozik.

* A „P. Lloyd“-nak írják Bécsből, hogy január 1-szójén kezdve a kutyá adó is belesz hozva. Egy kutyáért az adómenyiség 10 forint lenne, némely kivételi esetekkel ott például, a hol egy eb tartása elkerülhetlen szükség. Így például a mézárós, erdősz és telek gazdának szabad lesz egy adómentes kutyát tartani. A további részletek még nem tudhatók.

— A porosz hercegnek kormányzósági hivatalba léptével legott folyamodást intéztek hozzá a koblenzi zenészek, engedné meg nekik, hogy a szokásos crispinus-bálokat megtarthassák. A betegeskedő király ugyanis, mint szigorú kegyes keresztényen a tánc ellen kemény tiltalmat bocsátott volt ki, a melynek megszüntetéseért már egyszer a kamarához is fordultak a szegény muzsikások minden eredmény nélkül. Most már vigadhatnak s lelkesedett tüzelt verhetik össze bokájokat a jó koblenziek, mert a kegyeskedést nem az effélékben kereső porosz herceg nemcsak a kívánt esetre adta meg az engedélyt, hanem egyáltalában parancsul adta ki, hogy a táncmulatságok dolgában a hajdani szokás lépjen életbe. — Hadd legyen, hadd!

— Poroszországban a király rendeletére a magyarországi protestans tanintézetek javára tett gyűjtések 6841 tallérta rugott. Az összeg a bécsi porosz követségnek átadatott, az illető intézeteknek leendő kézbesítés végett.

A pesti cs. királyi állatgyógyintézetben az állatorvosok és patkoló kovácsok számára tartandó új tanfolyam megnyitását illető rendelet:

29973. A magas cs. k. vallás- és közoktatási ministerium 1857. évi october 17-iki nyilatkozása folytán az új, O. cs. k. Apostoli Felségének 1857. évi július 16-iki legmagasb határozata által jóváhagyott tanterv állatorvosok és patkoló kovácsok számára a pesti cs. k. állatorvosi intézetben már az 1857. évi felévvél életbe lépnek. Ennek folytán jövőben a nevezett intézetben,

A) állatorvosok, és B) patkoló kovácsok fognak kiképeztetni, és az előadások valamint az állatorvosok, úgy a patkoló kovácsok részére is két, azaz német és magyar nyelven fognak tartatni.

A) Állatorvosok számára: 1. A tanfolyam tart 3 év vagy 6 féléven át. Az első évi folyam folyó évi november 16-án fog kezdődni, és a felvételre való beiratások a pesti cs. k. állatorvosi intézet irodájában bezárólag 1857. évi november 16-ig történnek. 2. Ki az állatorvosi tanfolyamra felvételt kíván, köteles az algymnasium, vagy az al-reál-iskolának legalább első osztályu sorozattal lett bevégezéséről magát kimutatni. 3. Az állatorvosi tanfolyamra való felvételre megszabott életkor az elért 17-ik, bezárólag 24-ik életév. Csak azon egyéneknek, kik folytonosan tudományos foglalkozásban voltak, lehet a meghaladott életévek iránt elnézésel viseltetni, ngymint orvosok, mezei gazdák, stb. 4. A teljes folyamnak bevégezése után azok, kik a szabályszerű szoros vizsgálatokat megfelelő sikerrel letették, oklevéllel láttatnak el, mely által ők feljogosítva leendnek: az ausztriai császári birodalom összes koronaországaiiban az állatgyógyítást egész terjedelemben szabadon gyakorolhatni, és jogérvényes állatorvosi bizonyítványokat kiállítani. 5. Okleveles orvosok és seborvosok, valamint a szabadalmazott gyógykovácsok, kik az állatorvosi oklevelet elnyerni ohajtják, az állatorvosi folyamat két év, azaz négy félév alatt elvégezhetik, minthogy reájok nézve bizonyos szakok, mint különben is ismeretesek, elmaradnak. A gyógykovácsok csak akkor bocsáttathatnak felvételre, ha magokat az algymnasium, vagy al-reáliskolának megfelelő bevégeztéről kimutatni képesek, és életük 36 évét még meg nem haladták. Az okleveles orvosok és seborvosok, valamint a szabadalmazott gyógykovácsoknak, állatorvosi kiképzésük végetti felvétele ezen intézetbe csak az első évi folyam bevégezte után, vagyis az 1857. iskolai év kezdetével történhetik.

B) Patkoló kovácsok számára: 1. A tanfolyam a patkoló kovácsok számára tart hat hónapon át, és minden évben kétszer tartatik. Az első kezdődik január 1-én és végződik június utóljával, míg a második július 1-én veszi kezdetét, és december hóval fog végződni. A felvételre való beiratás a pesti cs. k. állatorvosi intézet irodájában az 1-ső folyamra december 16-tól e hó utóljái, a második folyamra június 16-ától szintén e hó utóljái történik. 2. A patkoló kovács-folyamra való felvételhez, a három osztályu iskolának jó sikerrel lett végeztéről bizonyítvány, a rendszeresen kitanult kovács-mesterségről tanuló-level, és legalább két évi legényi működésről való kimutatásigényeltetik. 3. A patkoló kovács-folyam hallgatói a köröm és pata-vasalásból letett elméleti vizsgálat után, és miután ők megfelelő próba-patkolást tanusítottak, és tökéletes patkó-készítési képességüket igazolták, egy bizonyítványt nyerendnek, melylyel ők feljogosítva leendnek, az ausztriai császárság bármely helyén önállóság patkoló kovácsüzletet és műhelyt állítani. Budán, oct. 20-án 1857. Cs. k. helytartósági osztály.

KÜLFÖLD.

— A „P. N.“ bécsi levelezője írja: „Franciaország nyitott a kis dán királyságot akarja Poroszországgal és Ausztria ellenében pártolni, s erre nézve az előkészületi lépéseket már meg is tette. Ugy hiszi, nem fog ő e kérdésben egyedül állani, s Oroszország támogatására csaknem bizonyosan számol. A bécsi „Presse“ azon tudósítása, hogy Anglia és Oroszország, egyetemben Franciaországgal, erre vonatkozó jegyzéket már küldtek is Bécsbe és Berlinbe, egészen alaptalan; mert a mi e hatalmak elsejőit illeti, itt a leghatározottabb bizonyosságok vannak meg arra nézve, hogy Anglia a nevezett ügyben Ausztria- és Poroszországgal egyetért; a mi pedig Oroszországot illeti, ez ovakodni fog jól kiszámított, tartózkodó politikájáról lemondani, hogy megtámadólag működjek. Az orosz taktikája az utóbbi idő alatt mind a Dunafejedelemségek, mind a hűségek ügyében, végreppen szenvedőleges; Oroszország se jobb, se bal felé nem nyilatkozik, semminemű kötelezettséget nem vállal, de minden oldal felől van fegyverezve, s készen áll a főcsapás megtételére a döntő perczben; Oroszország kétségtelenül az unio elleni szavazatát is minél drágábban fogja akarni eladni. E szavazat ára pedig az lenne, hogy Ausztria és Poroszország a holstein-lauenburgi ügyben merőben a kopár történeti jogra szorítkozzanak, más szóval: hogy az orosz örököségi jogot Dániában egy hajszálnyival se mozdítsák meg, jöllehet alkalmuk volna azt aláásni.“

— A miniszterváltozás és az ottani szabadelvű izgalmas egyáltalában nincsen inyére a francia kormány. Az alárendelt organumok még mind várják a felsőbb intést a tárgyról megszólalniok; azonban könnyen neki ereszthetnek azokat, hogy a szomszéd országbeli választók ellen harcra szálljanak. Mondják, hogy Walewski gróf a belga követ előtt ily értelemben nyilatkozott.

— Az északamerikaiak Formosa szigetét elfoglalták. A fekvésénél fogva oly fontos sziget megszállása figyelemre méltó lépése a washingtoni kormány. A chinai kormánynak tehát új alkalom nyílt a háború-izenésre. Csak aztán megbirja-e a nyakára vont sok háborút, a midőn saját polgárbáborujával is folyvást vesződik. Anglia kényelmesen fűtőréshet most chinai bajával szemben, miután Delhi bevételével sokat könnyebült helyzete, s a chinai ügyben a francia közremunkálásra is számíthat. Sőt, mint régebben érintve volt, Oroszországnak is nagy kedve van a szövetségesekhez járulni China ellen, mert itt hatalmas koncz a kecsegtető, a miből neki is juthat a nélkül, hogy a többi részvényes vesztené.

— Azon new-yorki tudósítás, mintha Uj-Granada a panama iszorosét Észak-Amerikának odaengedte volna, akként igazítják helyre, hogy az uj-granadai kormány csupán engedélyt adott egy a nevezett szorosban készítendő csatornára, mely semleges birtokot képezzen, s az érdekllett hatalmak oltalma alatt fogna állani. Franciaország és Anglia washingtoni követeik által Cass thnknál, a külügyek miniszterénél, közösen tiltakoztak minden fegyverzés ellen, melyet Walker állítólag az unio területén újból Niagara ellen folytat.

— Rómából írják, hogy a szent atya 2000 frankot küldött magán tárczájából az ind lázadás áldozatainak.

— A görög király ugyan e célra 400 font sterlinget írt alá, annyit, mint Napoleon császár, s a szultán. Meg is dicseri ezért a M. Post; inti egyszersmind, hogy ezentul jobban viselje magát Nagy-Britannia irányában, a mely Görögországgal oly sok jót mivelt.

— A portugal kormány az angol kormány 5000 embert ajánlt fel; de lord Clarendon jelenté, hogy Anglia nincs oly helyzetben, hogy idegen csapatokra szorulna.

— A dán-német vitába véletlenül egé-

szen új elem kezdett elegyedni; a svéd kormány félhivatalos lapa a „Svenska Tidning”, egyszerre nagy erélyvel lép föl a dán kormány mellett, és a német nagyhatalmak ellen. Ezen felül magatartását magyarázza némileg az érintett lapnak azon követelése, hogy a dán-holsteini vita új tanúsága annak, miszerint mulhatlanul szükséges a három skádináv királyságot egyesíteni, hogy a német szövetség beavatkozásának bármikor is erélyesen ellen lehessen állani.

A dán kormány meghajlására nem igen lehet számítani, mert az nem tudja elhinni, hogy a német nagyhatalmak egyetértése egész a háború megkísérléseig fog tartani. A dán dacot természetesen nem szűnik szítani Franciaország. Hirszerint Walovszki gróf a dán követelt tartott egyik beszélgetésben nyilvánkozott telt: „A dán kormánynak csak tartania kell magát; Németország nem fog mocszarni.”

A „Globe” egy vezércikkében kiemeli, hogy az ind főnök többsége az angolok részén volt az utóbbi háborúban; és hogy több benszülött élete kockázatásával adott menedéket a menekült angoloknak. Megannyi kiáltó tény, mely meghazudtolja azokat, a kik katonai lázadásnál egyebet, nem is fölkelést látnak a jelen lázadásban. Oly tények, melyekről India újja szervezésében nem kell megfedkezni, s nem kell azon föltétből indulni ki, hogy a benszülötteknek nem lehet fegyvert adni kezébe.

Nem rég végeztek ki Indiában Dzsambulpurban egy vén radsáht, bizonyos Sunker sáht, mivel összeesküvést forralt az ottani európaiak ellen. Egy fiatal angol tiszt leírja a kivégezést. „A lázadó radsáht és fiát ágyú elé kötötték és úgy lötték szét. Iszonyú látvány volt; de még rosszabb sorsot érdemeltek volna a gazok. Elevenen akartak bennünket (európaiakat) megölni, ha győznek. Mikor az öreg ágyú elé kötötték, még mindig imádkozott, hogy a többi gyermeke maradjon életben, hogy legalább azok égethessenek meg bennünket. Apa és fia arcza még halva is a rettenetesen elszántság kifejezésével bírt. Hasonló kivégzés történt Peshaverben. Itt 10 ágyú volt kiállítva, s négyszer egymásután lőnek azok elcsúszva, szerte-szét szórva az oda kötözött bűnösök szét-szaggatott tagjait. Ez az egyetlen halálmeg, melytől a hindu irtózik, mert attól tart, hogy egyes tagjai más vallásbelieivel kevertethetnek össze, s a halál áldozatai mégis vérfagylaló rettenetlenséggel mentek az enyészetbe.

A 40 egyén közül csak kettő mutatott némi halál-félelmet, s ezek is a többiek előtt gúny tárgyaivá lettek. Mint férfiak haltak ők meg. Az első tíz szét levén robbantva az utánok következő másik tíz, addig magok is nézői a borzasztó jelenetnek, a legnagyobb nyugalommal és szilárd léptekkel ment az ágyuk felé, bekötötték szemüket, s oda csatolták magokat a halált okádó torokhoz, arcuk legcsekélyebb változása vagy a félelem legkisebb jele nélkül.

lyebb változása vagy a félelem legkisebb jele nélkül.

Havelock tábornok baptista-felekezeti. Ezredes korában mindig sátrort hordott magával, melyben az evangéliumot szokta hirdetni. Vasárnaponként összehívta a végett katonáit és — sokakat megkeresztelt közülük. E miatt föladták. Lord Gough akkori főparancsnok vizsgálatot rendelt. Ugy találták, hogy egész Indiában első helyen áll Havelock ezrede erkölcsi magavi- selet szempontjából. Legkevesebb volt a részegség, a büntetés ezen ezredben. A főparancsnok erről értesülve, azt mondá: „menjete, köszönetek nevében Havelockot és mondjátok meg neki, keresztelje meg az egész hadsereget!”

UJ POSTA.

A dán-német ügynek európai értekezlet elé vitelét keményen ellenzi a porosz herceg. De mikor is lesz valami ebből az értekezletből? A bécsi „Presse”-nek írják Párisból nov. 11-ről, hogy a Dunafejedelemségek ügyeit szabályozandó konferenciák határozatlan időre elhalasztatnak.

Az ad hoc divánokat, mint látszik, a diplomácia arra akarja megtanítani, mi az a neutrum genus. Mint nov. 9-éről a belga „Ind”-nak is írják Párisból, ama máskor is említett combinatio, mely a fejedelemségeket közigazgatási egyesí-

téssel és egy életfogytiglan választandó hoszpodárral akarja kielégíteni, e pillanatban több oly kabinet helybenhagyását látszik egyesíteni, melyeknek a felett határozniuk kellend. Sőt a kölni lap tudni akarja, hogy Franciaország kész volna az angol-porosz-ostriák tervhez csatlakozni némely módosításokkal, melyeket a többi hatalom, mint remélik, nem fogna megtagadni.

Legújabb tengerentúli posta. (Timesbe érkezett „Calcutta” Lloyd-gőzösön.) Bombay, oct. 17. A delhii ex-király nejevel együtt azon feltétel alatt adta meg magát, hogy életüket megahagyják; hanem két fián kívül egy unokája is agyonlővelett. Sept. 23-kán két mozgó-hadtest az ellenség üldözésére Alltghur és Agra felé indult, az egyik az ihansi fölkelőket 27-kén Bolundschuburnál megverte, a másikat Multánál vívott 28-kán győzelmet. Az audhi főnök Irjan Siegh megsebesítetett és elfogatott. Outram könnyű sebet kapott. A beelsi fölkelés a bombayi elnökségben elnyomott. Bombayban egy pár benszülött kivégeztetett. Sir Robert Hamilton, Witham tñok, Depnis ezredes és több más tüzértiszt gőzhajón Calcuttába érkeztek. Lucknó felmentése sept. 23-án történt.

Bécsi börze. november 14-dikén. Erd. urbéri papir 78. Magyar urbéri papir 78 $\frac{3}{4}$. Nemzeti kölcsön 81 $\frac{3}{4}$. Arany darabja 4 fr. 57 $\frac{1}{2}$ kr. Ezüst 8 $\frac{3}{8}$.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Urbérkárptólási tőke-utalványozás.

A károlyfejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 26-ról 3387 sz. a. tudatja, hogy 1) Benkő Mária öz. Szalánczi Istvánnéknak örömnyszékei birtoka után 1578 eft. 51 kr. 2) Jenei Juliánna öz. Járjai Lajosnéknak aszszonynépi birtoka után 669 eft. 22 $\frac{1}{4}$ kr. 3) gróf Bethlen Eszter öz. gróf Teleki Lajosnéknak fugadi és háportoni birtoka után 555 eft. 45 kr. 4) id. gróf Bethlen Gábornak ladamosi birtoka után 6368 eft. 24 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 január 2-ig. Targyalása márt. 9-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 22-ről 9849 sz. a. tudatja, hogy 1) Gyarmathi Miklósnak kalota-sz.-királyi birtoka után 321 eft. 23 $\frac{1}{4}$ kr. 2) Nagy Ferencnek n. deveseri, mohai, k. deveseri, oláh-vásárhelyi és göcsi birtoka után 5040 eft. 53 kr. 3) báró Apór Károlynak mező-sályi birtoka után 2106 eft. 45 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 1) január 2-kaig. 2) 3) január 8-kaig. Targyalása márt. 10-kén d. e. 9 kor.

A k.-fejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 5-ről 3134 sz. a. tudatja, hogy 1) Gálfi Déneznak m. forrói birtoka után 762 eft. 30 kr. 2) Csongrádi Istvánnak és Miklósnak ohóbai birtoka után 5403 eft. 59 $\frac{1}{4}$ kr. 3) gróf Rhedei Klárának vingárdi, gergelyfői, kákoai, kapol-

nai, oláh-dályai, ecseleői, mákói és m. herepei birtoka után 16,343 eft. 44 $\frac{3}{4}$ kr. az ispánlái után 2,971 eft. 58 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 24-éig. Targyalása 1858 február 9-kén d. e. 9-kor.

zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 15-ről 2337 sz. a. tudatja, hogy 1) báró emény Simonnak szigetli birtoka után 9923 eft. 45 kr. 2) gróf Degenfeld Pálnak gárdánfalvi, alsó és felső berekszői birtoka után 8492 eft. 28 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 január 7-éig. Targyalása márt. 9-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 22-ről 9729 sz. a. tudatja, hogy 1) gróf Tel eki Eduárdnak paszmosi birtoka után 30,399

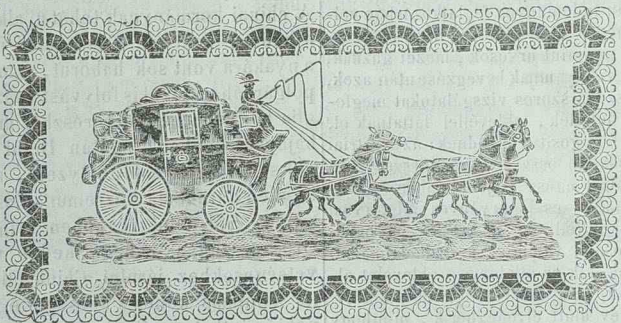
eft. 33 $\frac{3}{4}$ kr. 2) Mátyás Efraimnak kis-budaki birtoka után 488 eft. 42 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 január 4-éig. Targyalása márt. 5-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 22-ről 9734 sz. a. tudatja, hogy 1) Várad i Eszter öz. Kósa Józsefnének kajjai birtoka után 157 eft. 15 kr. 2) Kászoni Antalnak m. frátai és k. czégi birtoka után 2023 eft. 17 $\frac{1}{4}$ kr. 3) Sylvester Zsuzsánna öz. Barabás Mihályéknak idecspataki, vécsi és m. fülposi birtoka után 3051 eft. 1 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 január 7-ig. Targyalása márt. 8-kén d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(1-3)

(295)

MENET RENDJE

BIASINI gyorsutazási intézet gyorskocsijainak 19-dik novembertől 1857. azaz a debreczeni vasút megnyitásától kezdve.

Kolozsvárról, Nagyváradon keresztül Debreczenbe indul a gyorskocsi hetenként NÉGYSZER, u. m. minden vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton reggeli 6 órakor.

Kolozsvárról, Szeben és Brassóba 1858. januárius 1-ső napjáig marad az eddigi hetenkénti kőlszeri indulás, u. m. hétfőn és csütörtökön reggeli 4 órakor; de újétől elkezdve ezen vonalon is hetenként NÉGYSZER fognak a menetek történni.

Ez új vonal kinyitásával leszállított árszabályok, kényelmes kocsikkal s a lehető pontos gyors menetel, kívánja az igazgatóság e már tízennyolcz éve fennálló hazai vállalatát a t. cz. utazó közönség pártolásába ajánlani.

Helyek árai p. p. 40 font szabad podgyászszal.

Kolozsvártól Nagy-Váradig, vagy vissza	—	fl. 9 54 kr.
„ Debreczenig	—	„ 12 54 „
„ Nagy-Enyedig	—	„ 4 10 „
„ Károly Fejérvárig	—	„ 6 15 „
„ Sz.-Sebesig	—	„ 7 — „
„ Szebenig	—	„ 9 54 „
„ Brassóig	—	„ 16 54 „

Fölvételi irodák utasok és podgyások (pakéták) számára, melyek ezentul olcsóbb árba számítottak, vagynak:

Bécsben, C. F. Schmidt urnál Allen Fleischmarkt; indulás Bécsből minden hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton az esti vonattal.

Pesten, a Tigris vendégfogadóban indulás pestről minden vasárnap, kedden, és törtökön és Szombaton a reggeli vonattal.

Debreczenben, a vasúti indóházszal szembe, ügynök Hesz Mátyás indulás Nagy-Várad és Kolozsvárfelé, minden vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton a Pestről reggel elindult vasúti vonal megérkezése után.

Nagy-Váradon, a Feketesas-vendégfogadóban fő-ügynök Tóth Imre úr; indulás Debreczenbe minden vasárnap, kedd, csütörtök és szombat esti 10 óra, ugy szintén Kolozsvár, Szeben és Brassóban vasárnap, kedd, csütörtök és szombat esti órákban.

Kolozsvárt, Biasini vendégfogadója, indulás Nagy-Várad és Debreczenbe, minden vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton reggeli 6 órakor. — Szeben és Brassóba minden hétfőn és csütörtökön reggeli 4 órakor.

Szebenben, a Fejér-Oroszlány ezim vendégfogadóban, indulás Brassóba minden kedden és pénteken, reggeli órákban. Károly-Fejérvár, Nagy-Enyed, Kolozsvár, Nagy-árad, Debreczenbe minden kedden és pénteken, reggeli órákban.

Brassóban, Az 1. vendégfogadóban; indulás minden hétfő és csütörtök reggeli 4 óra Szeben, Kolozsvár, Nagy-Várad és Debreczenbe.

Kolozsvárt, nov. 16-kán, 1857.

BIASINI DOMOKOS, m. p.

Pest-brassói gyorsutazási intézet tulajdonos-igazgatója

Rheumatismus fájdalmak.

A Goldberger-féle galvan-villanyos rheumatismus-lánczok több esetekben, erős rheumatismus fájdalmak gyógyításánál, igen hathatósaknak bizonyultak be, mit én ezennel örömetst bizonyítok. Salzburg

Späth József, med. chirurg.

Rheumatismus baj.

Ezennel bizonyítom, hogy a Goldberger-féle rheumatismus-lánczok, nálam egy avult rheumatismus baj ellen használva fényes eredményt szűltek. Eleinte ka- rom a fájdalom miatt alig tudtam fölemelni, és most miután a lánczot használtam, minden fájdalomtól ment vagyok, mit ezennel, mint igazságot, a nyilvános- ságnak átadok.

Frankfurt a. M.

Ungern-Sterbergi R. báró.

Köszvény és rheumatismus.

Alóírt hitelesen bizonyítom, hogy a nekem vizsgálat végett átadott Goldberger-féle galvan-villanyos rheumatismus-lánczok semmi egészségre ártalmat nem tartal- maznak, sőt minden betegség-esetekben az edény- és idegrendszernek, különösen pe- dig köszvény és rheumatismus ellen, hol tudomás szerint a villany-galvanismus hatha- lósnak van elismerve, az előírt használat-módon kitűnő hasznót szereznek.

Bamberg.

Dr. Botzner,

bajor kir. orvos-tanácsos és törvényszéki orvos.

Egyetlen bizományos Kolozsvárt: Wolf J. gyógyszerész, valamint: Abrudbányán: Ferenczi Mihály. Beszterczen: Kelp Frigyes és társa, ugy szinte Dietrich Sámuel. Szászváro- son: Spech Gusztáv, gyógyszerész. Csernoviczban: Schmirch Ignác és Zachariásievicz T. Déván: Büchler Elek. Erzsébetvároson: Schmidt Andr. Gurahumoran: Laiser K. Szebenben: Zóhrer Ferencz Károlyfejérvárt: Megay M. Brassóban: Stenner F. és Hoffmann J. Lugo- son: Arnold J. és Schiessler Ant. M. Váshelyen: Fogarasi Demeter. Medgyesen: Orendi F. J. Szász-Sebesen: Weissörtel Fr. F. Szász Régen: Melas Ed. F. gyógyszerész. Sadagura: Grabowicz Elek, gyógyszer. Sereth: Rippa F. Szamosújváron: Placintár Gratián. Székely Ud- varhelyen: Kancz A. F. gyógyszerész. Thórdán: Wélics Gy. és Wolf Gy. gyógyszerészek. Tokaj: Hayduk József. Ungváron: Pollák Lipót és fia.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.